

Шагырейленни

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Коковну Терк муниципал районна жолуучулугуна баш соруулары школаны, жоланы къурулушу эм тирлик жыйыу болгандыла. Республиканы онучусу Терк районну сабанларына барганды, анда иш бусагъатда къыстауду. Районну сорулген жерлери быйыл 43,8 минг гектар болгандыла, мында мирзеу, нартох, соя, чӕплеу ёсдюредиле.

Республиканы таматасы аграрчыла бла тирлик жыйыуу бардырылууну сюзгенди. Бусагъатда ала жазлык арпаны оруп башлагандыла. Къышлык арпа жерни уллулугу 6,8 минг гектарды, аланы 70 процентинден тирлик жыйылып бошалганды. Орталык алып айтханда, будайны тирлиги гектардан 45-46

Казбек Коков Терк районда болумгъа къараганды

жыйылып бошалганды, аны ёлчми битеу да бирге 15,3 минг центнер болганды. Къышлык рапс да кертерилгенди, аны гектарга тирлиги 36-38 центнерди. Къышлык будай себилген

ты-Малкъар Республикада билим берууно айнытуу» программагъа тийишликте федерал бюджетден 50 миллион сомдан артык бӕлонгенди.

Билим беруу махемени тынгылы ремонтна, ол апрельде башланганды, инженер ызланы, юй башны алышындыруу, тыш жаныны, ич отуулары ремонтну киреди. Биогонлюкге къурулушчула электромонтаж ишлени, тыш керюмдсюн эм юй башны ремонтларын, ичинде толтурулук ишлени хазна къалмай ахырына жетдиргенди, терезе орунла тохташдырылгандыла. Бусагъатда полланы къуядыла эм жылыу берген системаны жангыртуу бла юрешедиле. Ишле бары да тохташдырылган тизмеге керу толтуруладыла, заман болжалдан арха къалмагъанлай. Жангы окуу жылын сабийле жангыртылган мектепде башларкъдыла.

Муниципалитетде 7 мектепни тынгылы ремонтлары бардырылады. Терекде 1-чи эм 3-ю, аланы ремонтлары 2023 жылда ахырына жетерикди, дагыда Красноармейское, Терекское, Дейское, Арикде эм Жангы-Хамидияда – аланы хайырлануугъа сентябрьде берликдиле. Жангы-Хамидия элде мектеп 1968 жылда ишленгенди, аны ремонтна «Къабар-

АЙНЫУ

Быйылны биринчи жарымында республиканы 550 мингден аслам турист жокълаганды

«Солургъа Къабарты-Малкъарны курортларын сайлагъан тыш къыраллы туристлерге кӕден-кӕп къошула барады. Былтыр

жолла бла 500 минг чакълы бир адам кӕтюрюлгенди. Ала табиигъатны тамашалыгына къарагандыла, лыжалда да учхандыла.

аланы саны миллионга жетгенликте, быйылны биринчи жарымында окууна республикагъа 550 мингден аслам турист келгенди», - дегенди КъМР-ни Башчысы Казбек Коков.

Биогонлюкде «Эльбрус» курортха сейир артыкъда уллуду. Анда тау лыжалда учар кезиу былтыр декабрьде башланып, жети айгъа созулганды эмда озгъан баш кюн битеуроссей эришуле бла бошалганды. Алада баш саугъа – КъМР-ни Башчысы кубогу - Мурманск областны командасына жетгенди.

Булзаны хайырындан «Эльбрус» курортха келгенге жайда окууна лыжалда учаргъа онг табдыла. Жети айны ичинде Минги тауну тийресинде канат

лумла россейли команда-лагъа жарауларын дайым да бардырырга онг береди. Биогонлюкде Минги тауну тийресинде россейли спортчулары спортну тюрю-тюрюлерине керу хазырларча база къурауну юсюнден федерал къулукъчула бла сӕлешине турады», - деп чертгенди Казбек Коков.

Туристлени саны ёсюп барганы бла байламлы къонак ойледе отуулары да кӕбейтууно, ол жаны бла башха башламчылык-лагъа да себеплик этюно, ол санда солугъанланы жумшларын жалчтынуу игилендирууно къайгысындан

Июльну ахырына дери Эльбрусда Россейни фростаилдан, тау лыжалдан бла сноуборддан жыйымдык командаларыны спортчулары жарауларын бардырылкъдыла.

«Бийикликде хауа бо-кӕрюрге тюшеди. Россейни Правительствоосуно онуу бла Къабарты-Малкъаргъа туризм жаны бла проект-леге болушукъгъа 250 миллион сомдан артык бӕлонгенди.

КъМР-ни 100-жыппыгына

2 бет

Ол сабий хирургияны мурдорун салганладанды

Сабанчылары Халими танымагъан неда аны юсюнден эшитмеген бизни республикада хазна адам болмаз. Ол сабий хирург болуп кӕп жылланы ишленгенди. Бир жылгъа бек аздан минг чакълы операция этгенди. Аны жашаууно аслам кесеги ишде кетгенди. Кӕп кечелени ол сабийлени ундурукъларыны къатында олтуруп ётдиргенди.

Къадар

Атасыны сураты аны кӕз жарыгъыды

Алгъаракъда Нальчикде «Горный» тийреде жашагъан, сейир къадары болгъан Жангоразланы Захидатха жолукъдум. Ол Чочуиланы Идриси къызыды. Аны юйюнде олтуруп, жашау жолуну юсюнден кӕп халарына тынгыладым.

3 бет

Бегиплеу

Озгъан вийкъда «Советская молодёжь» газетни чыгъып башлагъан кюнӕн белгилерге кӕп жаш адам жыйылганды. Байрам «Арбатда» орналгъан «Периметр» деген арада бардырылганды. Ары келген къонакъланы араларында КъМР-ни Маданият министрствосуно бла «Россейни Почтасыны» КъМР-де бӕлмонно келечилери да болгандыла. Почтачыла алайда республикалы газетлеге жаздырууно бардырырга да хазыр эдиле.

Саугъалаула, эришуле, кӕрмючле

4 бет

Тюбешу

Сӕз жаш тӕлюню юйретуню, жандауурлукъну да юсюнден баргъанды

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Къабарты-Малкъар Республиканы Муслиманларыны дин управлениасыны председатели муфти Хазратали Дзасежев бла тюбешгенди. Ушакъны кезиунде сӕз жарыкъландыруу эмда жамауат проектлени жашауда бардырууно, жаш тӕлю бла ишлеуно, жарыкъла болушуно юсюнден баргъанды. Республиканы тӕрели дин биригулерини келечилери ырахатлыкъны бузаргъа юрешгенлеге къажар бирча сюелгенлери, мамырлыкъ сакъланырына уллу къыйын салгъанлары

да чертилгенди. «Республиканы муслиман жамауатыны конфессияланы араларында келишулюк болуруна дайым къайгыргъаны ючюн бек ыразыбыз, - дегенди Казбек Коков. - Ол бек уллу магананы тутханын къыралны Президенти Владимир Путин да айтханды. «Россейни муслиманлары къыралны айныуна тире къатышдыла, жандауурлукъ, билим беруу, жарыкъландыруу бла байламлы башламчылык-лагъа себеплик этеди, жаш тӕлюно ата-бабаланы адет-тӕрелеринде юйретууге

уллу эс бурадыла. Аланы миллетлени араларында ырахатлыкъны, жамауатда келишулюкно сакълаугъа салгъан къыйынларыны маганасы да айтыл-айтмазча уллуду», - дегенди ол. Казбек Коков ДУМ-ну таматасыны бетинден республиканы муслиманлары, Къабарты-Малкъарны битеу жамауатын Къурман байрам бла алгышлагъанды, саурукъ, монглукъ, хар ишде да жетишимле тежегенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуно пресс-службасы.

Байрам

Алгышла бла бирге жырла, тепсеуле да

Талай жылдан бери Къабарты-Малкъар къырал университетни тауусуп, къызыл дипломлагъа тийишли болган жашланы бла кълмызаны алгышлауно Нальчикни Жашил театрында бардыруу ахшы тӕреге айланганды. Быйыл сагъынылган вузну 3107 адам тауусханды. Аладан 634-сю уа айыр-малылагъа саналгандыла.

хала да болгандыла. Эм алгъа студентлени, преподавательлени, бирислени да къонакъбай вузну ректоруну къуллугъун толтурган Юрий Алгъудов алгышлагъанды. Ол, бу кюнӕн маганалылыгын белгилеп, башха-башха ызлада кеслерини билмилерин ачыкълап, билай даражагъа тийишли болган студентле бла ёхтемленгенди айтханды. Алагъа эмда преподавательлеге ыразылыгын билдирип, биогоннюно окуулу жаш тӕлю жаланду республиканы угъай, саулай да къыралны келир кюнӕно белгиси болганын чертгенди. Аланы барысына да жангы жетишимле, айныуно жолун, саурукъ-эсенлик да тежегенди.

Къууанчылы жыйылууно аллында окуу юй энди 90 жылдан бери жаш адам-лагъа билим берип келгени, университет Россейни топ-100 вузуну арасында болганы, ол СКФО-да классикалы илму-окутуу араладан бирине саналганы эсгертилгенди. Аны хурметли къонакълары уа КъМР-ни Правительствоосуно Председатели Мускуланы Алий, республикада баш федерал инспектор Тимур Маков, жарыкъландыруу эмда

Ахыры 2-чи бетдеди.

Упоу

Нальчикден Сочиге – тюзюнлей рейс

Жууукъ заманда «Ютӕйр» авиакомпания Нальчикден Сочиге тюзюнлей рейс ачады. Аны жетмиш олтурур жери болгъан АTR-72 хауа кеме тамамларыкъды. Ол барз эм шабат кӕнледе учарыкъды. — Биринчи пассажирле жолгъа Нальчикден 3 августа 18 сагъат 10 минутта отларыкъдыла эм 19 сагъат 30 минутта уа Сочиге къонарыкъдыла. Билетни эм учузу 2 158 сомду, деп билдириледи «Нальчик» халкълы аралы аэропортну пресс-службасындан. Учарык кезиуну эм билетлени багъларыны юслеринден толу халарны аэропортланы сайтларында билерге болукуду.

Быйылны биринчи жарымында республиканы 550 мингден аслам турист жокылаганды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Аны алып ючюн бардырылган конкурска кыатышырга 60-дан аслам заявка берилгенди. Алай бла, кемпинглене, модуль эмда гитче кыонак юйлени талайын кыуаргга белгиленеди.

Туризмни айнытыну чеклеринде кыонак юйлеге да энчи эс бурулады. Сёз ючюн, Кавказ. РФ этген ахыр инвестиция келишимден бири «Эльбрус» курортну тийресиңде «AZIMUT Hotels» кыонак юйлени талайын ишлеу бла байламлыды. Проектни багасы миллиард сом чаклы бирди. Аны 2026 жылда тамамлап бошаргга белгиленеди.

«Эльбрус» курортха 2024 жылгга дери этиллик инвестиция салымла 15,2 миллиард

сомну тутадыла. Минги тауну тийресиң айнытыну жумушларына инфраструктура кырулушу да киреди. Мында 800 машина токтарча майдан ишлене турады, жангы лыжа эмда канат жолла тартылып башлангандыла. Аладан сора да, коллекторну кырулушу да барады, бу проектте Эльбрус эл да киреди. Анда дагыда жангы больница ишленип башланганды. Аны кырулушу саулук сакылауны биринчи болушлук берген бөлүмөн жангыртуу чеклеринде бардырылады. Больницаны мурдорунда травматология ара бла аллергология бөлүм кыруулаыдыла.

Тау лыжа трассала жабылганлыккыга, туристле канат жолла бла тенгизден 3 847 метрге дери бийикликке кётюролециди, спорт эмда солуну тири

турлюлери бла да кюрешедиле. Кыабарты-Малкыарны башха курортларында да хал алайды. «Бизингы» альплагерде бу кюнде Россейни альпинизмден чемпионаты ётеди. Анга Россейни тогуз субьектинден 13 жыйымдык команда кыатышады. Тауга ёрлерни аллында спортчула бийик тау хаугага юйренедиле. Уста альпинистлени уа Баш Кавказ хребетни бек бийикде орналган 13-километрлик Бизингы кыабыргасы кесине тартады. Кавказны бешде минглик тау тёлпелери да ма мындадыла: Дых тау (5 204 м), Коштан тау (5 152 м), Мижирги (5 025 м), Шхара (5 068 м), пик Пушкина (5 033 м) эмда Жангы тау (5 058 м).

Чегем районда «Чегем» саулукландыруу лагерни кырулушу да кыстау барады.

Туризм бла байламлы проектле Зольск районда да бардырыладыла. Мында «Эко-парк «Долина Нарзанов» комплекс ишлеп турады. Черек районда да туризм айныды, Жангы объектле ишленедиле, Аушигерде, Огыры Чирик кёлде бла Огыры Малкыарда эскилери жангыртыладыла.

«Кыабарты-Малкыарда туризмни андан ары айнытыну хайыры уллу боллугу баямды.

Бююнюкюде окуна ол жангы ишчи жерле береди, андан республиканы бюджетине иги кесек файда тюшеди. Аны хайырындан солурча жерлери болган районланы социал-экономика айнууларына жангы онгла ачыладыла», – деп чертгенди КМР-ни Башчысы Казбек Кокоев.

КМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуу пресс-службасы.

Алгышла бла бирге жырла, тепсеуле да

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ызы бла жыйылганланы Алий Тахирович Правительствону эмда энчи кесини атындан алгышлаганды. Кеси да бу университетни тауусханын эсерттип, вузну жетишимлери бла не заманда да ёктемленгенлей турганын билдиргенди.

– Студент жылла – ала хар бирибизни да жашаубузда жарык, муратладан толу заманыбызды. Ол кезиуде адамны тутхан ишинде боллук ёсуююно-айныууну эмда инсанлык кёз кыарамыны, жашау кыяматларыны мурдорлары тохтадырыладыла, чыгармачылык жаны бла башламчылыклары да магсаналы бола барадыла, дегенди.

Андан сора уа хычыуун жумуш башланганды. Биринчиле болуп, театры сахнасына КМР-ну право, экономика эмда финансла институтуна бакалаврлары чыккандыла. Бу ызда ол кюн алтымыдан аслам адам саугаланганды. Аланы арасында онтертозу таулу жашла бла кызыла болганлары бизни бютюдн кыууандырганды. Барысына да кызыл дипломланы Мусук улу бергенди эмда мындан арысында хар кыайда да айырмалы болганлай турурларын суюнгени билдирип, илхам учунуулук, жангы жетишимле тежегенди.

Университетни юристле хазырлаган бөлүмөн тауусханланы арасында уа Гемуланы Елизавета, Этезланы Мариям, Юсупланы Аминат, Чочайланы Хамзат, Жылкыбайланы Жамия, бирсиле да болгандыла. Медицина факультеттен а Гельстанланы Малика, Теммоаланы Назир, Абсаланы Салима, Мисирланы Лейла, Негерланы Юсуф, Уяналаны Айла, башхала да бардыла. Математика ызы магистратурасын айырмалы тауусхан а Бегийланы Зухурады.

Байрам ингирде КМР-ну колледжленин окуучулары да саугалангандыла. Алай бла педагогика жаны бла Кыудай-

ланы Алима, Мырзаланы Хауа, Тюменланы Эльмира, Цаколаны Альбина да белгиленгенди. Жалган интеллект эмда цифралы технологияла ызда кызыл дипломга бошаганланы арасында уа Жолабланы Мариям, Темкукуаны Лейла, Кючмезланы Зарина, Текукуаны Мариям да бардыла. Архитектура эмда дизайн бөлүмдөн Бакукуаны Астемир бла Кызыланы Жаннета айырмалылары санындадыла.

Кыуанчылы жыйылыуда окууну бийик даража бла тауусханланы, андан сора да, Анзор Клишбиевич, Мухтар Юсупович, Тимур Эдуардович, Фатимат Каралбиевна, башхала да алгышлагандыла. Барысы да университетибизни бирси вузланы арасында даражасы кётюроле барганын, ол бююнюню излемлеге тийишлиликте ишлегенин, жангы ызылгага, технологияла да мында энчи эс бурулганын чертгенди. Жаш тёлуюна уа арымлай, эрикмей, мындан арысында да окууда, иште да юлюню болууларына, тууган жерлерин айнытыуга юлош кышарларына ийнанганларын билдиргенди.

Байрамны концерт программасы да бай эди. Жыйылганлагга кеслерини жырыларын КМР-ни халк артисти Текукуаны Амур, КМР-ни сыйлы артисткасы Татьяна Третьяк, белгий дует Ислам бла Карина Киш, жырычла Султан Хажирок, Джах Фар да эшитдиргенди. «Нальчкы» халк ансамбль а тепсеулерни бла ингирни жарык этгенди.

Университетни кызыл диплом бла тауусханла иги кесек болганлары себегли, аланы барысына да атларын белгилер онгубуз жок эсе да, жашларыны бизни кызыларыбыз аллай даражаны кёргозталгандыларына биз да кыууанабыз. Аны бла бирге уа, ала алган ызылары бла байламлы билимлерин хайырлана, тутхан ишлеринде да бет жарыкылы болурла деп ышанабыз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

КМР-ни 100-жылпыгына Ол сабий хирургияны мурдорун салганладанды

Сабанчыланы Халими танымаган неда аны юсюндөн эшитмеген бизни республикада хазна адам болмаз. Ол сабий хирург болуп кёп жылланы ишлегенди. Бир жылга бек аздан минг чаклы операция этгенди. Аны жашаууну аслам кесеги иште кетгенди. Кёп кечелени ол сабийлени ундурукларыны кыатында олтургуздурганды. Отпуссага кетсе да, эки-юч кюндөн артка чакыргандыла. Аны бек насылы кезиуери уа кыйын ауругун баланы жашауга кыайтарган сагытаргы эдиле.

– Анга кесим да шагыатма. Келген саусуз кызычкыла бла жашчыкыла, анга терк юйренип, ышанылу кыарай эдиле. Больницадан кетип бара уа, бир бек жуук адамларынданча айырылгандыла, – дейди хирург Холамханлы Керим.

Кёп анала операцияны Халим этсе сойгенди. Анга былай бир юлюгю келтирейим: бир кюн ингирликде сагыат тогуз бола бир тишируу, жылап, Сабанчы улу сураиди. Насыпха, ол иште эди. Халим больницадан бир заманда кетерге ашкымбаганды, хар саусузну кыатына юч-тёрт кере барып, халин соруп, билип турганды. Ма бу жол да алай болганды. Хирург андан ишни болумун сорады. Ол а жашчык спорт залда каретеден жарауларын бардыра туруп, башха сабий аны аягы бла уруп, жагынын сыйндырганын айтады. Сабанчы улу жашха операция этип, кыыялу болуудан кыутхарганды.

– Сабий хирургияга келирге артык кёп адам кюсе-мейди. Насыпха, бусагытта хал торленгенди. Ышанырча врачларыбыз, хирургларыбыз да бардыла. Аланы иги кесегин Сабанчыланы Халим юйретгенди. Ол жаш хирургну бир-эки ыйыкыдан операция стол артына сюегенди. Кеси да кыатында болуп, айтып, анга барганды. Ол а сабийге терк окуна операция этип, бармагын саклайды. Кызычык эрте уллу болганды, Халимини игилигин а бююнд да унутмаганды.

Ол ыразылык сёзледен уллу махтау а болуруу врачк? Сёзсоз, битеу болушук этген сабийлерин доктор эсинде туталмайды, алай заман кеси бла бирге алып кеталмаган, эсинден кетералмаган кыайсы докторну да бир ниети барды: кюлюндан келгенни саусуздан аямасга.

Бир-бирлени, жашай кетсе, кёз жарыклары ёчюлюп кыалады. Жабылгыны ёчюледди. Муратлары толмагандымы, жашауда кыуанчыра зат кёрмегенденми огъёсе замансыз арыгандымы, дайым да кыйынлыклардан кыуулмай тургандымы, ким билсин. Сабанчы улу уа кёзлеринде жилтиникле не заманда да жарык жангандыла, ышаруу да – халал.

– Мен сабийлени бек сюеме, – деген эди бир тюбешуюбюзно кезиууде Халим.

Орамда бара турганлай неда халк аслам жыйылган жерледе тишируула кыатына келип: «Эсигиздемиди, сиз кызымы сау этген эдигиз», – деп, ыразылыкларын билдирген кезиуле уа бек кёп болгандыла. Интернетни юсю бола да анга ыспас этгенле кёлдуле. Аладан жаланда бир-эксин келтирсе да, тамам сунама: «Халим Хажосманович мени бир жылчыгы болган туудукучугуу аякчыгына операция эткен эди. Андан бери 17 жыл озганды, туудукучугуу балный тепсеулеге жюрюйдю, тюрлю-тюрлю эришюлеге да кыатышды, саугала да алады. Бу ала-мат врачка тюбемесек, ол тепсеген угъай, акъсамай жюрюген окуна эталымы эди, деп кёп кере сагыш этеме. Ыразылыгымы билдире, анга саулук, узак ёмюр тежейме. Сиз аягын сакылаган кызычыкны тукуму Ходжаева Марияды».

«Педатрияны устасыды! Аллах берген фахмусу барды! Ишинде анга тенг жокъду! Узак ёмюрю болсун! Аслам!».

«Сабанчыланы Халим мени ишлемей турган чегиме операция этген эди. Ол заманда манга жаланда жыл бла жарым болган эди. Ол мени ёлюмдөн кыутхарганды, бек сау болсун. Артур Ашуров».

«Аллах аны халклагга сакласын! Аны кыол аянына сыйынган кыагынакыла операцияла этип турганын элли жол болады. Аллах саулук да, узак ёмюр да берсин! Аминат».

«Республикада бек иги хилергуду, аны хайырындан жашап турама. Отуз жылдан сора уа, ол кыарындашымдан тууганнга да операция этип, сау кыалдырганды. 70 жылда окуна, ол операцияны жетишимли бардырып турганды. Аллах узак ёмюр берсин анга. Марат».

Ол юлюлеге кесимикин да кышаргга сюеме. Кыарындашымдан тууган ючжыллык кызычыкны бармагы ирин этип кыйнайды. Кёп врачлагга элтип кёргозте-

ХОЛАХАНЫ Марзипат.

Элбрус райондан

Бир жанында киши кыалмазча

Билим бериуно кыачтосун игилендирип, хар сабийни да, кыайда жашагынына кыарамай, окурга онгу болуру ючюн «Кыабарты-Малкыарда школ билим бериу системаны жангыртуу» регион проект тамамланады.

Анга тийишлиликде Эльбрус районну талай мектебинде каникулланы кезиууде ремонт барады. Алай бла Кёнделени Доттуланы Ахматны атын жюрюткен 1-чи номерли школуны тышы жангыртылады. Тырынаууну 5-чи гимназиясыны бла В.Г. Кузнецов атлы 6-чы школуну спорт залларында ремонт ишле тамамланадыла.

Учреждениялада проект кыалай толтурулганына Эльбрус районну администрациясыны башчысыны кыуллугун толтурган Сотталаны Кыурман

кыараганды. Ишни окуу жыл башлангычны бошарга белгиленеди.

Абаданлагга бла сакыатлагга – энчи эс

Чегет талада волонтер шахарчыкны тийресиңде «Горы возможность» деген аты бла эко-фестиваль бардырылганды, аны AVENTURA халкыла аралы волонтер агентство «Приэльбрусье» миллет парк бла бирге кыураганды.

Фестиваль абаданланы бла чекленген онгары болган адамланы бирикдиргенди. Аланы туризмге, тегереклери дуния бла байламлыкыла тохтадырыуда сынамларын ёсдюор муратда оюн халда тренинг ётдюорленди. ГИБДД-ни районда бөлүмюно инспекторлары кыарангыда кёнюорнучу журуланы магналарын аныгылахандыла эм аланы

жыйылганлагга юлешгенди. Бу ишге кыатышханла канат жоллада учандыла, миллет азыкыла, таты ашарыкыла бла да сыйлангандыла.

Лыжалада учхан кезиу бошалды

Былырны декабринден быйыл июльга дери Минги тауга солурга 356 минг лыжачы бла сноубордчу келгенди. Ол а 2021 жылдан эсе тёрт кереге кёлду.

Уллу бийикледе да учарча онгла кыурагандыларыны хайырындан, анда уа кыар жылны узуну эримей турады, сезон официал халда июльну аллында жабылганды, алай энтта бир айны лыжа жолланы хайырларырга боллукду – бусагытта Россейни тау лыжалада бла фристайлдан жыйымдык командасы анда жарауларын бардыра турады.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Документле Зумакулланы Мустафаны жашы Борисни Кыабарты-Малкыар Республикада Адамны эркинликтери жаны бла уполномоченныйни кыуллугуна салыну юсюндөн Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Кыабарты-Малкыар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны «ц» пунктуна, «Кыабарты-Малкыар Республикада Адамны эркинликтери жаны бла уполномоченныйни юсюндөн» Кыабарты-Малкыар Республиканы законуну 27-чи эм 29-чу статьяларына тийишлиликде, Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. **Зумакулланы Мустафаны**

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик ш., 2022 ж., 30 июньда, №517-П-П

жашы Борисни Кыабарты-Малкыар Республикада Адамны эркинликтери жаны бла уполномоченныйни кыуллугуна беш жылга салырга.

2. Бегимни Кыабарты-Малкыар Республиканы Башчысына, Россей Федерацияда Адамны эркинликтери жаны бла уполномоченныйге жиберирге.

3. Бегим кыабыл кёрюлген кюн кючюне киреди.

Т. ЕГОРОВА

Вороков Мурат Анатольевични Терк сюд районну 2-чи номерли сюд участкасыны жарашдыруучу судьясыны кыуллугуна салыну юсюндөн Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

«Россей Федерацияда жарашдыруучу судьяланы юсюндөн» Федерал законну 7-чи статьясына, Кыабарты-Малкыар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «х» пунктуна тийишлиликде, Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. **Вороков Мурат Анатольевични** Терк сюд районну 2-чи номерли сюд участкасыны жарашдыруучу судьясыны кыуллугуна салырга.

2. Бегим кыабыл кёрюлген кюн кючюне киреди.

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик ш., 2022 ж., 30 июньда, №518-П-П

Т. ЕГОРОВА

Кешева Зарема Анатольевнаы Нальчик сюд районну 13-чю номерли сюд участкасыны жарашдыруучу судьясыны кыуллугуна салыну юсюндөн Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

«Россей Федерацияда жарашдыруучу судьяланы юсюндөн» Федерал законну 7-чи статьясына, Кыабарты-Малкыар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «х» пунктуна тийишлиликде, Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. **Кешева Зарема Анатольевнаы** Нальчик сюд районну 13-чю номерли сюд участкасыны жарашдыруучу судьясыны кыуллугуна салырга.

2. Бегим кыабыл кёрюлген кюн кючюне киреди.

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик ш., 2022 ж., 30 июньда, №519-П-П

Т. ЕГОРОВА

«Кабардино-Балкарская правда», «Адыгэ псалэ» эм «Заман» газетлени редакцияларыны уставларына тюзетуле кийириуну юсюндөн Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Кыабарты-Малкыар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «х» пунктуна тийишлиликде, Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. Кыабарты-Малкыар Республиканы Правительствосу бла этилген келишимге тийишлиликде, кючлерин тас этгенге санаргга:

1) «Кабардино-Балкарская правда» газетни редакциясыны Уставыны 11-чи бөлүмюн; 2) «Адыгэ псалэ» газетни редакциясыны Уставыны 11-чи бөлүмюн;

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик ш., 2022 ж., 30 июньда, №540-П-П

Т. ЕГОРОВА

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини 2022 жылда жай сессиясыны бошалган эм кюз арты сессиясыны башланган кюнлерини юсюндөн Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини Регламентини 41-чи статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликде, Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини 2022 жылда жай сессиясыны бошалган эм кюз арты сессиясыны башланган кюнлерине 1 июльну бла 29 августуну санаргга.

2. Бегим кыабыл кёрюлген кюн кючюне киреди.

Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик ш., 2022 ж., 30 июньда, №544-П-П

Т. ЕГОРОВА

Кенгеш

Бу кюнде Къабарты-Малкъар къырал университетде окуу юйно ректоруну къуллугун толтурган Юрий Альтудовну башчылыгында вузну алим советини жыйылыуу озганды. Къырал Думада 27 июнда Россей Федерацияда бийик билим бериу системаны айнытуу юсюнден бардырылган парламент тынгылаула бла байламлы КъМКЪУ-ну стратегиялы программасыны таматасы Рамазан Лигидовну билдириуу коллегаларыны сейирлерин къозгъаганды.

Билим бериуно къыйматын кетюрюуно амалларын сюзгендиле

«Вузлары ректорлары, профессор эмда эксперт сообществоларыны, студент корпорацияларыны, индустриялы партнёрларыны, къырал власть органлары келечилери къатышып, Болон модельни унамау бла байламлы билим бериуно Миллет системасыны торлениуу (ёсою) кенгешни стратегиялы темасы болганды, дегенди Рамазан Лигидов эмда РФ-ни илму эмда бийик билим бериу министр Валерий Фальковну сёзлерин келтиргенди: «Россей Болон системедан чыккыганы бла студентлеге дипломла къабыл кёрюлюк (даражалары чыккымазлык) туююдоле деп къоркыргы керек туююдо».

Экинчиси - ол бирге ушашлы усталыкы жаны бла бакалавр-магистр жолду. Ол, андан сора да, хазырлауу уллу илму, бийик технологиялы ызыларына да келишириди. Бу жол бакалаврны дипломун алгандан сора ол издан кетерге жарарыкды деген акылыны (муратны) эсге салады, болсада МГУ-ну статистикасы выпускниклени 90 проценти бакалавр-магистр модельни сайлауларынын ачыклайды. Андан сора да, бу жол энди заман бла сынаудан ётгенди. Ючюнчюсю - бакалавриатны шендо бийиклик

нын эшитдирип, Р.Лигидов парламент тынгылаулада россейли парламентни гитче палатасыны Илму эмда бийик билим бериу жаны бла комитетини председатели Сергей Кабышев окутуу системада магналыгына преподавательни ишин санаганын чертгенди. Ол айтханга кере, педагогларга айлыккы тийишлисича телеуно жалчытырга керекди. Рамазан Лигидов селешгенден сора Юрий Альтудов коллегаларына англатханды: «Биреулен да ашыгырга къысмайды, эндиге дер болган системаны оюгуз демейди. Кечюу аз-аздан бардырылыккыды. Сёзге, 2022 жылда биз эски нормативлеге тийишлиликке ишлейбиз».

Физиклеге – дагыда онбеш бюджет жер

Быйыл Къабарты-Малкъар къырал университетни башламчылыгы бла РФ-ни Билим бериу эм илму министерствосу «Физика» бёлюмюно магистрлерине къошак халда онбеш бюджет жер бёлюнгенди. КъМКЪУ-ну физика эм математика институтуна таматасы, физика-математика илмуланы доктору Борис Кунижев айтханга кере, магистр программаны хайыры бла вуз диагностика бардырган медицина аралагы, илму-излем эм билим организациалагы, медицина приборла чыгарган предпритиялагы специалитле хазырларыкды. Магистратурага, КъМКЪУ-ну бакалаврларындан тышында, баш

ха регионладан физика бёлюмде окугъанла да кириге боллукъдула. Магистрантла вузну онеки билим бериу-илму лабораториясында, Огъары Бахсанни Нейтрини обсерваториясында, КъМР-ни геофизика институтунда, «Севкавентген-Д» биригиде практикаларын ётерге эм сынамыларын кючлерге онг табарыкдыла. – Бусагъатда КъМКЪУ-да магистрлер арасында Къабарты-Малкъардан сора да, Ставрополь крайны бла Шимал Осетианы келечилери да бардыла. Ол шарт бизни вузда иги билим берилгенин ачыклайды, - дегенди физика - математика илмуланы кандидаты Заур Коков. Быйыл РАН-ны Ядерный тинтиле бардырган ин-

ституту бла КъМКЪУ «Астрофизика и физика космических лучей» билим бериу лабораторияны жангытырга келишгендиле. Аны бла байламлы жууук заманда уллу проектле бардырылыккыдыла эм консорциумла да къураллыкдыла. Магистратураны босагъанла аспиранту-

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Себеппик

Къошак халда усталык алырча

Къабарты-Малкъарда "Демография" миллет проектин чеклеринде «Иш табарга болушу» къырал программа ишлегени быйыл эки жыл боллукъду. Аны магъанасы социал жаны бла къоруланмагъан инсанларына хахсыз квалификацияларын ёсдюрюрге, уруну

бла льготалары болган инсанла мында къошак халда медицина усталык алаллыкдыла неда билимлерин ёсдюраллыкдыла. Колледжни таматасы Мадина Шогенова айтханга кере, мында WorldSkills организацианы стандартларына тийишлиликде «Меди-

да окуп бошагъанлагы дипломла берилдиле. Алай бла бююнлюкде регионда онеки компетенциядан къошак усталык алырчы неда усталыкларын ёсдюрюрге онг барды. Сёз ючюн, «сеть эм системалы администрирование», «1С платформода бизнесге IT-оноула», «гитче классналы иш», «банк бла байламлы иш», «автомобиллеге ремонт этюу». Гуманитар-техника колледжни таматасыны орунбасары Сатаней Куршева программага жыл санлары элли жылдан алагъанла, жети неда юч жылга дер сабийлерине къарап юйде турурга тышген тишируула, ишиз къалырга боллукъла эм 35 жылга дер бир къауум категория къатышырга боллукъду. Программа ишлегени республикада курслары 160 –дан аслам адам бошап, билимлерин ёсдюрюрге эм урунурга онг тапхандыла. Алагъа жазылыр ючюн, «Работа в России» порталда неда «Госуслуги» регистрацианы ётерге тийишлиди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

рынокада сурам болган усталык алырчы болушурга. Республикада программага жети билим бериу учреждение къатышдыла, ол санда «Призвание» медицина колледж да. Аны хайыры

циналы социал болушукъ бериу» усталыкдан квалификацияларын ёсдюрюрге эм «Саусузлагъа къараган медестра» усталык алырчы онг барды. Курсла 144 сагъат бла чеклендиле. Ахырын-

Къадаp

Атасыны сураты аны кёз жарыгыды

Алгъаракъда Нальчикде «Горный» тийреде жашаган, сейир къадаp болган Жангоразланы Захидатха жолукъдум. Ол Чочуйланы Идрисни къызыды. Аны юйюнде олтуруп, жашау жолуну юсюнден кеп хапарына тынгыладым.

гендиле. Юйге окуна жибермеген эдиле. 1944 жылда Венгрияда ёлгенди. Сермешледен биринде ауур жаралы болуп, госпитальда жан берген хапарына тынгыладым.

лемисе, энтта да эшикни ачып, атам кирип келлик сунама. Сакълагъанлай турама. Ангылайма алай болмазлыкын, болсада жорегиме ангылаталмайма аны».

Къызы атасындан къалган жангыз суратха къарап, аны уппа этген заманда кёлюм толган эди. Мени да атам эсиме тышды. Къыйын кюнлеримде аны бла ушакъ этсем, кёлюм кетюрюлюп, жангы къарыу алып кете эдим. Ата дегенинг сабийини къурч къаласыды, къалканыды. Идрисни уа дагыда эки къарындашы бар эдиле: Гитче бла Апас. Ала экиси да кетгендиле къазаатха. Апас – къарындашлары ючюнчюлери, урушда белгисиз тас болганды. Гитче уа жаралы болуп къайтхан эди, бираз жашап, Къазахстанда ёледди. Идрисни сабийлерини юсюнден айтханда, ала кечюнчюлюкден къайтхандыла. Юйюрлю, юйдегили болуп, бирер жерде тохташхан эдиле. Магоммет туугъан эли Хабазга къайтханды. Ара мюлке урунганды. Захидат Жангоразланы Солтан олюк кырагъан эди, баш иеси дуньясын алышханды. Аланы эки къызылары бирер жерде юйюрлери бла жашайдыла, сабийле ёсдюредиле.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Ол урушну аллында Хабазда туугъанды. Акъылбалык болмай кечюнчюлюкно сынарга тышгенди. Анасы Мариям, къарындашлары Магоммет, Махти бла алгъа Къазахстанга тышгендиле. Ол кюнлени былай эсгереди Захидат: - Къула тыюндеча, къуру къалган эдик. Аш, суу, юй-журт жокъ. Мен чюгюндюр ёсдюремде. Махти – бал туз заводда, Магоммет да анда ишлейдиле. Къайдан, къалай мажара эсе да, анабыз аш-азыкъ хазырлай эди. Ол тийреде 1953 жылга дер турабыз. Андан сора Къыргызстанга кечебиз. Бери къайтычы анда жашагъанбыз. Захидат кеси жашаууно юсюнден айта турган кезиуде аны къызы Фатимат кирди отуурга. Захидат а анга: «Суратны келтир», - деп тиледи. Аны алып, тишируу кёкюрегине, жаякларына къысыды. Сора дагыда суратха бираз къарай кетди да: «Бу мени атамды. Урушха кетип, андан къайтмай къалганды. Ишлей турган жеринден алып кет-

МАЖАРЫУЛУКЪ

Бахчасына сакъ болган ушхуурсуз къалмаз

Бу кюнде Яникой бла Каменка элде «Беги бахча – 2022» деген эришиу бардырылганды. Аны жыл сайын Яникой элли муслиман жамауаты къурайды. Элли иймамы Элеккулан Хасан хажи: «Таулулада жер культура бек бийик даражадады. Малчылык бла жерчилик, иш кёллюк бизни халкыбызны баш ишанларындан бирлеридиле», - дегенди. Эришиуде Гран-приге тийишли Кансаланы Татьяна болганды. Биринчи жерни Бечелланы Сакинат, экинчиси – Жабелланы Евдокия, ючюнчюно уа Башийланы Асият алгандыла. Геластанланы Тахир бла Мурзаланы Жаннет да эришиуге къатышханлары ючюн сауыгъалангандыла. «Бизнес бла кюрешген элибиз ахча бла болушханды, сау болсун. Аллах айтса, энтта да бу ишни бардырылыккыбыз, ата-бабаларыбыз бахчаларыбызны ариу тутхан эселе, биз да аланы ызылары бла барырга керекбиз», - дегенди Хасан хажи.

Ахшы юлгю Кансаланы Татьяна Калужская областанды, Юсуф бла ариу юйюр ёсдюргендиле. «Къайын анам Нажабат манга тюз къызынача болуучу эди, кеп затха юйретгенди. Таулуланы миллет культураларын, адетлерин-терелерин билеме, журютеме. Бек сюеме бу элли да, адамларын да. Анам Анна Алексеевна да бахчада кеп зат ёсдюрюучу эди, адамлары сыйларга да ёч эди.

Биттирланы Рая жерни нек сюйгенин энди толу ангылагъанма, халкъда Биттирлага «жеркъазла» деп бошдан айтмайдыла. Шаптал, балли, помидор, наша, бананла, туяла, буксула, отуз сорт гюлле... Хау, туудукларыбыз орамга угъай, бахчага чабадыла», - дейди Сакинат. Малкъарны бишлагы Абхазияны майданында шабат кюн базарда Болатланы Витяны сакъ-

рына да «Малкъарданды» деп къоядыла. Базарда Кахундан помидорлары да алыучула бек излейдила. Бир тишируу: «Бизни элибиз теплицалада ёсдюргенибизни сатып жашайбыз. Газ багъалы болганы себепли, бирде теплицабызны жылытып, кесибиз а сууук юйде турган кезиубюз да болады. Алай юйюрлерибизни кечиндиребиз. Наныкъ, помидор, наша – хар зат да ёсдюребиз», - дегенди. Кахунга Дагыстандан, Чечен Республикадан эм Россейни башха регионларындан келип, теплицалада ёсдюрюлген жемишлени-көгетлени алып кетедиле. Бир-бирле эки-юч жер юлюш алып, алада уа Азиядан келген узбекле ишлейдиле. Ала фатарларына ахча телеп, элде жашайдыла.

Таулула Малакановское элде

Малакановское элли администрациясыны башчысы Санета Пурик айтханга кере, мында жыйырма бла сегиз миллетли адамы жашайдыла, ол санда таулула да. Битеуда 129 юй барды, 487 адам. Малакановское бек тынч, аманлыкчылык болмагъан элге саналады. Къабарты-Малкъарда анга «бизни Мичуринибиз» деген адам – Александр Стерлёв мында жашайды. Анга терек бахча къуарга сюйген келедиле, устадан зыгытла алып, аланы къалай ёсдюрюрге кереклисин билип кетедиле. Стерлёвну кесини энци терек бахчаларында элден жыйырма адам ишлейди. Дагыда арендага алып, эллиле арпа, люцерна себедиле. «Жерди адамланы кечиндирген», - дейди Санета Пурик.

Къуандырған шартла

Нальчикде не базарга барсанг да, малкъар тини эшитесе. Эт, бишлакъ, айран, кёгет – жемиш сатханланы араларында таулула кепдюле. Жерчилик, малчылык бла бирге, айнып барганы баямды. Ол а бек келлендиреди. БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Мен да къоншуларыма, эллилеге: «Челекле бла келигиз да, сюйгенигизни жыйыгыз», - дейме. Жер чомартды, биз да анга кере болайык», - дейди Кансаланы Татьяна. Аны бахчасында харбызла, хурма, чум, алмала, кертмеле, эрикле эм кеп башха затла ёседиле. Туудукла да ыннага бек сюйюп болушадыла. Малкъар тилден эм литературадан устаз Бечелланы Сакинат а юйюрю бла Нальчикден Яникойга кечгенли он жылдан кеп болады. Онеки сотканы жомакъчада сейирлик жерге буруп къойганды. «Анам

лагъанла кепдюле: Огъары Малкъарны айраны, бишлагы айырмалыды, дейдиле алыучула. Алагъа Витя хахсыз шешалада суу келтирди. «Мындан иги сауга болмаз! Бийик тауладан келген таза суу шахарчылыгы алай таулуу кёрюнеди, сиз анда анга юйренип, кюн сайын ичгенликге», - деп, орус-лула Витяга жюрек ыразылыкларын билдиреди. «Огъары Малкъардан ишхилди, шаптал, эрик, картоф болсун, бек терк сагылады», - дейди Витя. Жарсыугъа, бир-бирле башха жерледен келтирген картофларына, хобустала-

Жанхотияда терек бахчала Жанхотия элде орта школну директору Текилланы Нуржан айтханга кере, элде жангы терек бахчала салынадыла. «Алгъаракъда уа Заоковода тюкенде болгъан эдим, сатыучу: «Быйыл быллымчыла хобуста салгандыла барысы да, битеу себиучо дарманларымы сатып алгандыла», - дегенди. Жер а кеп болса да, байлыкды, ишлесенг, хайыр чыгарыкды. Бизни бахчабызда сабийлени атасы салган эрик терекле бар-

БЕЛГИЛЕУ

Саугъалаула, эришиуле, кёрмючле

Озгъан ыйыкъда «Советская молодёжь» газетни чыгып башлагъан кюнюн белгилерге кеп жаш адам жыйылганды. Байрам «Артада» орналгъан «Периметр» деген арада бардырылганды. Ары келген къонакъланы араларында КЪМР-ни Маданият министрствосуна бла «Россейни Почтасыны» КЪМР-де бёлмонюно келечилери да болгъандыла. Почтачыла алайда республикалы газетлеге жаздырууну бардырыргъа да хазыр эдиле.

Байрам а «Мени Ата журтум» деген жарыкъ сабий жырдан башланганды. Ызы бла газетде кеп жылланы ишлеп келген журналистлени бла суратчыланы саугъалагъандыла. КЪМР-ни Маданият министрствосуна келечиси эм «КБР-Медиа» холдингни къуллукчулары Элеонора Маремкуова бла Холаланы Тамирлан Татьяна

Свириденкогъа бла Наталья Печеновагъа Ыспас къагъытла бергендиле.

Ол кюн ары чакъырылгъанлары араларында «Свеча» деген литература клубну келечилери да болгъандыла. Башыйланы Саида бла Алиа аладан бирлери эдиле. Ала газетни коллективин малкъар тилде алгъышлагъандыла. Сора аны баш редактору Залина Суановадан интервью алгъандыла. Ала эм клубну бирси келечилери Дамир Аришев бла Заур Барагунов телевиденияда огъесе газетде ишлеген тынчды, дегенча соруула бергендиле.

Ызы бла «Россейни жангы атлары» битеуроссей вокал конкурса хорлагъан Виктор Ким малкъар тилде «Минги тау» деген жырын айтханды.

Сабийлеге саугъагъа деп чакъырылгъан Астемир Семёнов а, фокусла кёргюзтуп, улуну, гитчени да кёллери алгъанды. Анга битеу жыйылгъанла уллу сейир этип къарай эдиле. Сабийле у аны хыйлаларын ачаргъа да кюреш-

анла «Игра головой» деген оюннга къатышырча сертификатла бла саугъалангандыла. Анга ала тенгери эм шүхлары бла бирге къатышыргъа боллукъдула. Байрам а «Мира Мириам» бутик-ателье тикген

гендиле. Болсада фахмулу артист тасхаларын ачыкъламагъанды. Байрамгъа келгенлени араларында элбер халда оюн къуралганды. Анда газетни иши, андагы журналистлени чыгармачылыкълары бла байламлы соруула берилгендиле. Хорлагъ-

жыйрыкъланы «Эмоцио» деген кёрмючю бла жабылганды. Аланы кёргюзторге «Podium Nalchik» модель агентствону келечилери болушхандыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ОКЪУТУУ

Фахмулуланы ачыкъларгъа болуша

Элбрус районун сабийлени эм жаш тёлуюн чыгармачылыкъларыны Мокъаланы Магоммет атлы арасында ётген окъуу жылда 27 биригю ишленди. Аланы хар бирини кесини энчи борчу болгъанды, барысы да бирге уа окъуучуланы дерследен сора баш заманларын хайырлы ётдюрюу, аланы бир жангы затха юйретюу бла кюрешгендиле.

Кеп жылланы арада «Гитчеликден айнытуу школу» ишлейди, ары мектепге дери жыл санда сабийле жюрюйдюле. Бытыр анда 20-дан аслам жашчыкъ бла къызчыкъ окъугъанды. Биригюге башчылыккыны Галина Карданова этеди, ол билдиргенча, ала ишлерин «Биллими атлауучу» программагъа кере бардырадыла. Дерсле математикадан, сурат ишлеуден, сёлешюу тилин айнытуудан эм талай башха жаны бла берилгендиле. Сабийле тарихлени бла харфланы билгендиле, чотланы этерге, карандашла, фломастерле, боюула бла сурат ишлерге юйренгендиле.

Педагог белгилегенича, мектепде иги окъуручю, сабийни эси кючю болургъа, ол сагъыш эте билерге керекди. Дерслени, ала уа ыйыкъгъа терт кере бардырылгандыла, оюнланы кезиулеринде ол шартланы айнытуугъа эс бурулганды. Арада терёли халда утреникле, эришиуле къураладыла, Галина Карданованы сох-

талары да алагъа къатышмай къалмайдыла. Битеу бу ишле тийишлисича толтурулур ючюн, учрежденияны башчылары китапла, методика литература, «Эсде тутаргъа

юйренебиз» стол оюн, лото, домино, пазла, кегетлени муляжлары эм башха керекле бла жалчытхандыла.

Къошакъ билим беруу жаны бла педагог Езденланы Сагрижан «Къонакъ юй сервис», «Аш къанганы дизайны» деген биригюлени элтеди. Анга жюрюген 9-17-жыллык окъуучуланы юйретгенде устаз «Къонакъ юйледе бла турист комплексде жуушланы жалчытууну къурау», «Этикет эм столну ариу жасау» программаланы хайырланады, алагъа кере дерсле эки жылны бериледила. - Баш борч, - дейди Са-

грижан, - сабийлеге фахмуларын ачыкъларгъа болушургъады, ала жангызда боллукъ заманда угъай, бусагъатда да хайырланалырча билимни берюдю. Кабинетибизде

ала усталыкъгъа къонакъ юйле бла байламлы ишни сайласа уа, мында кёргенлери тынгылы мурдор боллукъду. «Башланган техника моделирование» биригюге да кепле жюрюйдюле. Устаз Валентина Иванова билдиргенге кере, аланы саны 40-дан атлагъанды. Программала аланы жыл санларын эм психология энчиликлерин эсе алып жарашдырылгандыла, материалла къыйынлыкларына кере берилгендиле. Теория билимден сора заманы асламы практика ишге жораланганды. Тюрлю-тюрлю затланы ишлегенде сынам изленгени себепли, графика жаны бла хазырлыккъыгъа да къаралады, аны ючюн а керекли мебелибиз, инструментлерибиз, чертёлларыбыз, пособияларыбыз бардыла.

Биригю ишинде жангызда окъуу программала бла чекленмегенди, ушакъланы, лекцияланы, оюнланы кезиулеринде сабийле тергекредеги дунияны юсюнден билим алгъандыла. Быйыл учрежденианы 43 окъуучу бошагъанды, аланы барысына да «Медицина бла биз», «Массаж этиу», «Аш къанганы дизайны», «Къонакъ юй сервис» биригюлени таушханларыны юсюнден шагъалыкъ къагъытла берилгендиле. Келер окъуу жылда да устала жангы окъуучуланы сыйноп сакълайдыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

ЭСГЕРИУ

Къоркъуусузлуккыну жалчыта

Республиканы жолларында машиналары баргъанларыны теркликлерин эсепге алган камерала орнатылып башлагъандыла. Битеу да бирге 50 оборудовани салынырыкъ-

ды. Ала дагъыда кесини жолундан аллына келген машиналары полосасына чыгышуу бла байламлы бузукълукъланы да аллыкдыла эсепге. Битеу бу жумушла жол-

да жюрююню къоркъуусузлуккыну жалчытууну чеклеринде бардырыладыла, деп билдиргендиле бизге КЪМР-де МВД-ны УГИБДД-сындан. Автоматизацияланган систе-

мала федерал эм регион жоллада салынадыла. Ала къалайда орнатылгъанларын <https://гибдд.рф/milestones> сайтда кёрюрге онг барды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ЖЕТИШИМ

Темуккуланы Салих – айырмалылары санында

Бу кюнледе РФ-ни Президентствосуна Финансла университетин айырмалы бошагъан студентлеге дипломлары берилгендиле. Анга жораланган къууачлы жыйылыу Кремльни къаласында ётгенди. Анга РФ-ни финансла министри, вузну финансла факультетини деканы Антон Силуанов да къатышханды. Ол саугъалагъан студентлени араларында элбрусчу Темуккуланы Асланны жашы Салих да бар эди.

Алай даражагъа таулу жаш, иги окъугъаннан сора да, вузну жамауат жашауунда тири къатышханы бла жетгенди. Ол тюрлю-тюрлю спорт эришиуледе да атын айтдыргъанды, жандаурлукъ ишден да артха турмагъанды.

Эсигизге салайыкъ: 2018 жылда Темуккуланы Салих федерал канада «Умники и умницы» деген берюге къатышып, билимли болгъанын кёргюзгенди.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

АУУР АТЛЕТИКА

Балаланы Хас-Магоммет – Россейни чемпиону

Хабаровскада ауур атлетикадан Россейни чемпионаты болгъанды. Аны эсеплерине кере къыралны дунияны Къытайда октябрьде боллукъ чемпионатына къатышырыкъ командасы жыйышдырыллыккъды.

Ерофей аренагъа эм кючлю гёжефле чыкъгандыла, ала майдалланы он къаууму ючюн сынашхандыла. Къабарты-Малкъарны бла Москва-

ны атларындан эришген Балаланы Хас-Магоммет, 402 килограммны кётирюп (180/222), «алтынны» къытханды. Эндиге дери эки чемпионатда жаш экинчи жерлени алып тургъанды.

Синклерни системасына кере да Бала улу эм кючлю болгъанды, эришиуну кезиуонде Россейни жаш тёлуюн арасында рекордну беш кере жангырт-

Анатолий САФРОНОВ.

ФЕСТИВАЛЬ

Алчыланы «Артек» сакълайды

Бу кюнледе Нальчик шахарны «Спартак» стадионунда «Урунургъа бла къорууланургъа» (ГТО) деген физкультура-спорт комплексни хар жылдан бардырылган регион фестивалыны экинчи кесиги бошагъанды. Ол

билим беруу организациаланы араларында ётгенди. Анга жюнден артыкъ адам къатышханды.

КЪМР-ни Олимпиада резервни спорт школуну деректоруну орунбасары Заур Ошноков айтханнга кере, фестиваль ючге

бёлунеди. Биринчиси муниципал халда бардырылады. Быйыл аны кезиуонде оюнч команда айырылганды, хар биринде сегиз адам. Бу жол 11-12 эм 13-15 жыллары толган къызчыкъла бла жашчыкъла ГТО-ну мардаларын бередила. Ала чабышхандыла, секиргендиле, билек кючлерин сынагъандыла. Биринчилени араларында Атабийланы Алиа, Отарланы Инар, Чеченланы Кантемир да болгъандыла.

Биринчи жерге чыкъгъанла сентябрьде Кърым республикада «Артек» сабий арада бырдырыллыккы ючюнчю битеуроссей кезиуге къатышырыкъдыла.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

БАЙЛАМЛЫКЛА

Шимал Кавказда – сейир жолоучулуккъла

Регионла аралы турист маршрутну чегинде «Кавказ Gran Turismo» проектни командасы бу кюнледе СКФО-да биригюкылекъ экспедициядады. Анга кере округну битеу регионларын да боллукъду.

Къабарты-Малкъарда экспертле Минги тауну тийресине баргъандыла, Европада эм бийикде орналгъан канат жол бла Эльбруска кётирюлгендиле. КЪМР-ни Курортла эм туризм министрствосу алагъа этно-аш-азыкъ, внедорожникледе жолоучулуккъла да къурагъанды. «Эски Аламат» къонак юйде ала миллет азыкълардан татхандыла, теспеулерибизге къарагъандыла. Андан сора жомакъланы Акъ-Топуракъ аууш бла Чегем ауузуна атлангандыла, ингирде уа Нальчикде болгъандыла, аны ариу жерлерине къараргъандыла.

Экспедицияны баш борчу белгиленген маршрутну сынап кёрюрге, бир ыйыккыны ичинде Шимал Кавказны сейирлик, бир башха жерде тобемен табийгатына къараргъа,

аны тарыхы, адети, ашлары бла шагъырейленрге, къонаккъбай адамлары бла танышыргъа боллукъгун

кёргюзторгеди. Быллай бай программалы маршрут биринчи кере жарашдырылады. Экспедицияны къауумуна бу жол проектни къурау комитетини келечилери, экспертле, округну туризм индустриясыны бла федерал медиа жаны бла ишлегенле киргендиле.

Жолоучулукъ Ставрополь крайда башланганды. Анда жолоучула Минеральные Водны тамшалыкъ жерлеринде болгъандыла, андан сора округну битеу

белгили объектлерине баргъандыла.

Шимал Кавказда туризмни айнытуу жаны бла «Кав-

каз Gran Turismo» проект Россейни сегиз региону бирге къабыл кёрген келишимге кере толтурулады – республикалары туризм жаны бла министрлери Дербентде федерал жыйылууну кезиуонде анга къол салгъандыла, деп билдиреди Къабарты-Малкъарны Курортла эм туризм министрствосуна пресслужбасыны башчысы Ольга Погребняк.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

МАДАР

Къутхарыучулагъа кече-кюн да тынчылыккы жоккъду

«Онбиреулени ышыгыгъа» МЧС-ни онбир къутхарыучусу, кече-кюндемей, дежурство бардырыллыккъдыла. Аны бла байламлы жууукъ заманда Минги тауну этегинде юч модуль база ачыллыккъды. Аны хайыры бла къыйын

болумгъа тюшген туристлеге бла альпинистлеге къысха заманда болушлукъ тапдырырча боллукъду, деп билдиреди КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресслужбасындан. - Минги тауну эки төп-

песинде да терк сюетлинген модуль юйюккеле салынырыкъ жерле белгиленгендиле. Аны бла бирге «Кавказ.РФ» биригюу «Онбиреулени ышыгыгъа» жангыртырча келишгенбиз. Аны биринчи къатысында онбир къутхарыучу турлуккъдыла. Алагъа салынган борч 90 проценте толтурулур ючюн сагъынылган адам саны тамамды, - деп билдиргенди МЧС-ни КЪМР-де Баш Управлениасыны таматасы Михаил Надежин.

Юйюккелден бири 3850 метр, экиси - 2,5 эм ючюсю да 3,8 минг метр бийикликте орнатыллыккъдыла.

Бизни корр.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмни – 42-63-01.
Баш редактору орунбасары – 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь – 42-66-85.
Секретариат – 40-93-62. Корректорла – 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛМОНЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Культура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.
Жууапчыла бла байламлыкъла
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла
жюрютопу эм жазылыу – 42-37-94.
Энци корреспондент – 42-68-72.
Операторла – 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материаллада айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнде законна тийишлиликте материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кёню алмайды. Газет Связны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениасында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер – ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КЪМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта связны федерал Управлениасы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21
Газетлени розничнагъа сатыу ючюн КЪМР-ни «Роспечать» акционер обществову жууаплыды. Телефон: 42-69-34
Газет ыйыкъда юч кере чыгъады – геюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Мокъаланы Зухура – дежурный редактор; Кучукъланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретарыны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1-чи бет), Ахматланы Жаннета (2-чи бет), Бийчеккуланы Жаннета (3-чо бет), Геяланы Валентина (4-чо бет) – корректорла.
Тиражы 1437 экз. Заказ № 1409
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аглы проссект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru